

# Ilmailumuseoyhdistyksen Tiistaikerhon työraportti

## HAUKKA I (HA-39) KONSERVIOINTIPROJEKTI; SYYSKAUSI 2012

Lassi Karivalo

### Konservointihanke Haukka I

Syksyllä 2012 päätettiin käynnistää hanke Päijät-Hämeen Ilmailumuseossa olevan kotimaisen hävittäjän prototyypin I.V.L. D. 26 Haukka I (HA-39) konservoimiseksi. Hanke toteutetaan yhteistyössä Ilmailumuseoyhdistyksen, Päijät-Hämeen Ilmailumuseon, Keski-Suomen Ilmailumuseon ja Suomen Ilmailumuseon kanssa. Varsinaisesta konservointityön toteuttaa Ilmailumuseoyhdistyksen Tiistaikerho.



Hankeosapuolet päättivät, että hankkeessa pääpaino on Haukka I:n konservoinnissa. Haukan konservointi merkitsee, että konetta ei rakenneta uuden veroiseksi lentokoneeksi - puhumattakaan lentävästä museokoneesta - vaan se konservoidaan nykyiseen asuunsa puhdistamalla kone pinnoiltaan, korjaamalla koneen vuosikymmenten saatossa saamat vauriot, rakentamalla tarvittaessa tuhoutuneen tilalle uutta, asentamalla koneeseen moottori, täydentämällä koneesta puuttuvaa mittaristoa ja laitteita sekä laittamalla hallintalaitteet pääosin toimiviksi.

Haukka I:n alasiivet tuotiin Vesivehmaalta tiistaikerhon korjattavaksi Suomen Ilmailumuseon entisöintitilaan torstaina 18. lokakuuta. Haukan konservointi aloitetaan koneen alasiivistä, jonka jälkeen työn alle otetaan ensin runko ja sitten huonoimmassa kunnossa olevat yläsiivet. Rungon tuonnin ajankohdan määrittelee alasiipien konservointityön edistyminen.



Alasiivet odottivat konservointityön aloittamista, kunnes niistä oli tehty Keski-Suomen Ilmailumuseon Harri Huopaisen kanssa kuntokartoitus ja sovittu työtavoista Haukka I:n alasiipien konservointimenetelmistä. Haukka I:n museaalinen konservointivastuu on Keski-Suomen ilmailumuseolla, jossa vastuuhenkilö on konservaattori Harri Huopainen. Konservoinnin toteuttamisvastuu on Tiistaikerholla vastuuhenkilönään Lassi Karivalo. Haukka I:n alasiipien kuntokartoitus pidettiin 7.11.2012. Palaverissa olivat läsnä Harri Huopainen, Lassi Karivalo ja Tiistaikerhon työnjohtaja Paavo Antila.

## Haukka I:n konservointi Tiistaikerhossa marraskuun alusta vuoden loppuun

Konservointityö aloitettiin Ilmailumuseoyhdistyksen Tiistaikerhossa 8. marraskuuta Lassi Karivalon laatiman Haukka I:n konservointisuunnitelman mukaisesti

Työ alkoi puhdistamalla ensin Haukan alasiivet ”Ihmesienellä”. Ihmesienellä puhdistaminen tehdään kastamalla sieni ensin veteen ja puristamalla sitten siitä vesi pois. Mitään puhdistusainetta ei tässä käytetä. Ihmesienellä siipien pinnassa ollut pöly ja lika saatiin poistettua. Puhdistuksessa varottiin, ettei puhdistus vienyt mukanaan väripigmenttiä.



### Oikea alasiipi

Puhdistuksen jälkeen aloitettiin oikean alasiiven vaurioiden korjaus. Siiven yläpinnassa oli kahdeksan vuosikymmenten kuluessa tullutta reikää. Niiden korjaamismetodina oli ”malli Kyrölä”.



Verhoiluvanerissa olleen reiän ympärille piirrettiin neliö, jonka mukaisesti neliö leikattiin ”mattoveitsellä” irti. Reiän reunojen alle liimattiin tukilistat niin, että ne olivat noin 1,0 cm tehdyn aukon reunasta sisäänpäin muodostaen tuen takaisin paikalleen liimattavalle ja korjatulle palalle.

Irti leikatussa palassa oleva vaurio korjattiin vauriokohta ehjäksi liimaamalla vauriokohdan

alle tueksi 0,1 mm ohut vaneriviilu. Kun kahden paksun vanerin väliin puristettu vanerinen vauriopala oli kuivunut, sovitettiin pala takaisin leikkausaukkonsa ja liimattiin kiinni.





Pieniä, noin sentin läpimittaisia reikiä korjattiin siten, että reiän päälle liimattiin vaneriviilulappu. Se oli saatu siiven pahasti rikkoutuneesta ja poistetusta verhoiluvanerin päällystyksestä maalipintaisesta viilukerroksesta.

### **Vasen alasiipi**

Otettiin korjauksen kohteeksi vasen alasiipi. Työ aloitettiin siiven yläpinnan kahden reiän

### **Rungon tuonti konservoitavaksi**

Ennen joulutauko sovittiin Haukka I:n rungon tuomisesta Päijät-Hämeen Ilmailumuseosta ja

### **Tehdyt työtunnit**

Vuonna 2012 Haukka I:n konservointityötä tehtiin tiistaisin alkaen 8.11. ja päättyen 11.12. Työtunteja tehtiin arviolta 180.

Näin lopputulos oli ulkonäöllisesti erinomainen eikä edellytä korjausmaalausta.

Kahden paikatun reiän ja yhden nirhaman kohdalla kokeiltiin nirhamavaurioiden ja verhoiluvanerin irtileikkauksien häivyttämistä mattalakkaa ja lattian maalipinnalta hiottua harmaan maalipölyn sekoitusta. Lakasta ja maalipölystä tehdyllä massalla paklattiin leikkauksijäljet ja siiven nirhamakohta. Lopputulos oli yllättävän hyvä.

Oikean yläsiiven ykäpuolen reikien korjauksen jälkeen siirryttiin korjaamaan siiven alapinnan reikiä. Suurempien reikien lukumäärä oli 10 ja sen lisäksi oli yksi pieni reikä ja yksi nirhama. Reiät korjattiin em. menetelmällä. Joulutaukoon mennessä oikea alasiipi oli satuvaltaosin korjattua.

korjaamisella ”Kyrölä”-menetelmällä. Samalla korjattiin siiven tyven jättöreunassa ollut murtuma. Jonkin verran korjaamista jää vielä vuoden vaihteen jälkeen tehtäväksi.

moottorin tuomisesta Keski-Suomen Ilmailumuseosta Vantaalle Tiistaikerhon kunnostettavaksi ja konservoitavaksi. Kuljetukset toteutuvat alkuvuodesta 2013.

Haukan korjaamisessa ovat olleet mukana mm. Paavo Antila, Lassi Karivalo, Heikki Riitaho, Leo Anttola, Hannu Seppälä, Yrjö Valentin, Markku Lemmilä ja Pekka Varis.